



AANVAL OP SCHOOLUITVAL GAAT DOOR!

We zijn op de goede weg!

Die conclusie werd getrokken tijdens de werkconferentie Schooluitval op 19 april in Hotel Arena in Amsterdam. Beleidsmakers, docenten, jongerenwerkers en andere professionals gingen met elkaar in gesprek over successen en knelpunten in de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Staatssecretaris Marja van Bijsterveldt-Vliegthart werd niet alleen door hen van waardevolle adviezen voorzien, maar ook door een aantal leerlingen. In een openhartig gesprek deelden zij hun ervaringen met de staatssecretaris. In deze nieuwsbrief vindt u een reportage over de werkconferentie, een interview met Ouassima Darrazi (één van de deelnemers aan het gesprek met de staatssecretaris), een interview met Thea Kuijper (projectleider VSV op het ROC Zadkine in Rotterdam) en een reactie van de staatssecretaris op de conferentie.

Voor meer informatie kunt u terecht op www.voortijdigschoolverlaten.nl.

O N D E R
N O S S I M
L T U U R
N E T E M
S C H A P

14 visitekaartjes om 17.15 uur

Met het project de Aanval op de Uitval toont het kabinet haar tanden in de strijd tegen voortijdig schoolverlaters. Om die strijd te winnen is een duidelijk aanvalsplan onontbeerlijk. En daarom kwamen beleidsmakers, docenten, jongerenwerkers en leerlingen vanuit het hele land op 19 april in Amsterdam bijeen om kennis en ervaring met elkaar te delen. Tijdens de Werkconferentie Schooluitval werd de papieren wijsheid even opzij geschoven, om plaats te maken voor datgene waar het écht om gaat: het uitwisselen van kennis uit de praktijk.

Wie op 19 april de gemeente Zoetermeer een vraag wilde stellen over voortijdig schoolverlaten, moest worden teleurgesteld. “Er is wel een secretaresse aanwezig die de telefoon opneemt, hoor”, vertelt casemanager Annemieke Wennekes van RMC Zoetermeer. “Maar verder kunnen we ze vandaag niet helpen. Onze hele afdeling voortijdig schoolverlaten is aanwezig bij deze werkconferentie. Vier man sterk, zodat ieder van ons tegelijkertijd één van de workshops kan bijwonen.” Een onbemande afdeling, normaal gesproken is dat natuurlijk uit den boze. Maar vandaag is volgens Wennekes een uitzondering. “Het thema van deze werkconferentie sprak ons erg aan. Dit slaat direct terug op ons werk.”

Concrete, praktijkgerichte informatie, waar iedereen in het werkveld iets aan heeft. Dat is wat staatssecretaris Marja van Bijsterveldt-Vliegthart van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap – organisator van het evenement – met deze werkconferentie wil bereiken. En dan is het bij de evaluatie van de conferentie natuurlijk de vraag of die praktische informatie ook daadwerkelijk tussen de deelnemers is uitgewisseld en of ervaringsdeskundigen ook écht iets van elkaar hebben kunnen opsteken. Wie zulke vragen wil beantwoor-

den zal zich als deelnemer moeten mengen in het programma. En, niet onbelangrijk, moeten controleren of de deelnemers zich ook aan de oproep van gespreksleider

‘Buiten de schoolbanken: leren en werken.’ Deelnemers zullen hier met elkaar in discussie gaan over jongeren die vanwege problemen, of juist vanwege hun talenten, de schoolbanken voortijdig verlaten om te gaan werken.

Als leek op het gebied van voortijdig schoolverlaten valt bij zo’n discussie een aantal zaken al direct op. Zo lijkt gedurende de sessies soms sprake van een ware competitie onder de deelnemers wie de meeste termen op het gebied van voortijdig schoolverla-



Discussieleider Rindert de Groot in gesprek met een leerling in de zaal

John Bijl houden: “Er is vandaag een plicht tot het uitdelen van visitekaartjes. Want om tot creatieve oplossingen te komen, zullen we ook naar anderen moeten leren kijken.”

We kiezen daartoe – willekeurig – één van de workshops uit het ochtendprogramma, getiteld

ten kent. De ZAT, VSV, WEB, KSB, BBL en ROC-termen vliegen je soms om de oren.

Iets anders dat opvalt is de grote diversiteit van de deelnemers: de één is jongerenwerker in Heerenveen,

lees verder op pagina 2

de ander leerplichtambtenaar in Venlo. Van maatpak tot mouwloos T-shirt, elk register in de aanpak van het voortijdig schoolverlaten is vertegenwoordigd.

En ook het enthousiasme van de deelnemers is noemenswaardig. "We móeten nu echt aan de koffie," zegt gespreksleider Petra van den Broek als we zijn toegekomen aan een van de 'verplichte' pauzes. Maar als brave leerlingen laten de deelnemers ook in de pauze de discussie over voortijdig

met voortijdig schoolverlaters overal in het land min of meer hetzelfde blijken te zijn."

Ook Ria Kersten, trajectbegeleider in Gorinchem (2 visitekaartjes om 12.30 uur), heeft inmiddels al veel nieuwe dingen gehoord. "Ik vond de discussie erg verhelderend. En terwijl ik dacht veel over dit onderwerp te weten, blijkt dat er toch nog een hoop over voortijdig schoolverlaten valt te leren. Je merkt bovendien dat er op het gebied van kostenefficiëntie nog veel terrein is te winnen. Door zo'n conferentie kun je zien welke

het woord kwamen.

Dat dit debat een even interessant, als bij vlagen emotioneel schouwspel opleverde, kwam voornamelijk door de verschillende achtergronden van deze leerlingen. Zo vertelde de 26-jarige Aicha Gouffi dat ze haar opleiding had afgebroken om vier jaar lang te gaan werken. Gouffi: "Ik nam een pauze van vier jaar. En er is niemand die je vraagt waarom. Dat is toch belachelijk? Vanaf je achttiende moet je alles alleen oplossen."

Leerling Ouassima Darrazi her-

toerisme, bleek een grote teleurstelling. Pieters heeft zich achteraf te veel laten leiden door een grote delegatie van de opleiding toerisme, die hem op de studiebeurs gouden bergen beloofde, zo vindt hij. Pieters: "Alles wat mooi is, wordt op zo'n beurs om je oren gesmeten. Opleidingen worden aantrekkelijk gemaakt, maar realistisch is het niet."

Na het fiasco heeft Pieters zichzelf dit jaar in De Succesklas van de eveneens aanwezige René Fijen (met 14 visitekaartjes om 17.15 uur de absolute recordhouder kennisuitwisseling) hervonden. Daar kon hij even op adem komen, om zich vervolgens in alle rust opnieuw te oriënteren op een opleidingskeuze. Nu heeft hij, met succes, gekozen voor een totaal andere richting: een hoveniersopleiding.

Aangrijpend was ook het verhaal van de 23-jarige Melany Burnett. Zij bezorgde de zaal kippenvel door duidelijk te maken dat ook iemand die weet wat ze wil en beschikt over de juiste talenten, discipline en motivatie, in onze maatschappij alsnog tussen wal en schip kan vallen. Burnett: "Ik wilde iets van m'n leven maken, maar ik krijg er amper de kans voor."

Als even later een traan over haar wang glijdt, besluit staatssecretaris Marja van Bijsterveldt in te grijpen. "Naar deze zaak moet goed gekeken worden. Als er met jouw situatie niets aan de hand is, hoor je gewoon op het ROC terecht te komen." Fred Voncken, projectdirecteur Voortijdig Schoolverlaten, heeft inmiddels beloofd persoonlijk haar situatie te zullen bekijken.

De laatste woorden van de dag zijn natuurlijk voor de staatssecretaris. Lovende woorden, zowel voor de leerlingen in het debat, als voor de deelnemers aan de conferentie. Van Bijsterveldt: "We willen allemaal hetzelfde: een samenleving waarin iedereen die mee kán doen, ook meedoet. En nú hebben we elkaar hier gevonden, dus laten we dan ook nú direct allemaal onze schouders eronder zetten. Of, zoals ze in Rotterdam zeggen: niet lullen, maar poetsen."



Ouassima Darrazi (links), Melany Burnett en staatssecretaris Marja van Bijsterveldt-Vliegenghart

schoolverlaten niet met rust. Dat zegt veel over het belang van deze conferentie.

Terugkijkend vindt Jan Hermkes, procesmanager van het Valuascollege in Venlo (nog 0 visitekaartjes om 11.30 uur), de discussie zeker geslaagd. "Nu pas merk je hoe groot het verschil eigenlijk is tussen het 'mooie' plaatje en de weerbarstige werkelijkheid. Bovendien bleek tijdens deze discussie dat je tegen allerlei praktische problemen aanloopt wanneer je naar creatieve oplossingen zoekt."

De diversiteit van de deelnemers ziet Hermkes dan ook absoluut als een voordeel. "Je wisselt gegevens uit met mensen vanuit alle delen van het land. Dat levert creatieve ideeën op. Tegelijkertijd vind ik het opvallend dat de problemen

projecten succesvol zijn, zodat de overheid het geld vervolgens beter kan verdelen."

Toch is een uitwisseling van praktische kennis op zo'n conferentie pas mogelijk als ook de échte ervaringsdeskundigen, de ROC-leerlingen zelf, hun stem kunnen laten horen. Zij waren dan ook ruimschoots vertegenwoordigd. Zo was er het ondersteunend personeel, afkomstig van het ROC ASA in Amsterdam, die voor één studiepunt (ROC-leerlinge Faria: "En als we aardig zijn misschien nog een halve punt extra") de ontvangst van de deelnemers verzorgden. En er waren natuurlijk de voortijdig schoolverlaters zelf, die onder leiding van Coolpolitics-presentator Rindert de Groot tijdens het leerlingendebat met de staatssecretaris uitgebreid aan

kent het probleem: "Na je achttiende wordt alles erg duur en verschijnen er opeens acceptgiro's met j'ouw naam erop." Haar laatste kans om een opleiding af te maken heeft ze toch nog aangegrepen. Darrazi: "Die kans kreeg ik van de Amsterdamse School, een onderdeel van ROC ASA. Daar laten ze zien waar je wél goed in bent. Zo ben ik erachter gekomen dat ik goed ben in balansen opmaken, terwijl ik altijd heb gedacht dat ik slecht was in rekenen. Als deze school niet op mijn pad was gekomen, was ik nu met een rijke man getrouwd."

Het probleem van de 17-jarige Roy Pieters is van iets andere orde. Hij kon uit de enorme lijst van opleidingen op het ROC in Den Bosch geen keuze maken. Zijn uiteindelijke keuze, een opleiding

Voor elk probleem is een oplossing

We zijn op de goede weg met de aanpak van schooluitval, vindt staatssecretaris Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ze roept de lezers op om vooral te blijven broeden op creatieve oplossingen.

Alles wat we doen om voortijdig schoolverlaten terug te dringen komt eigenlijk op één ding neer: zorgen dat jongeren ondanks een moeilijke start toch toekomst hebben. Want jonge mensen, met dromen en talenten, die wil je erbij hebben. Die hebben recht

op een volwaardige plek in onze samenleving.

Eén van de dingen die indruk op me hebben gemaakt, tijdens de conferentie van 19 april, is het panelgesprek met de jongeren. En wat daaruit sprak: dat ze alle vier

zo gemotiveerd waren om die plek voor zichzelf te veroveren. Door in de herkansing alsnog voor een diploma te willen knokken.

Wat me ook trof tijdens de bijeenkomst is dat u als conferentiegangers bij elkaar op zoek ging naar kennis en ervaringen, om daar de rugzak voor thuis mee te vullen. Om in de eigen gemeente, of op de eigen school, over betere instrumenten te beschikken om jongeren naar een diploma te begeleiden.

En ook ik nam ideeën van u mee! We weten dat jongeren om heel verschillende redenen voortijdig afhaken.

Dat varieert van verkeerde studiekeuze tot tienerzwangerschap en van alcoholmisbruik tot de wens om zelf de kost te verdienen.

Die variëteit vraagt om een variëteit aan instrumenten. Daarom is het zo goed dat u die met elkaar uitwisselt. En daarom is het nodig dat we dat blijven doen!

“Voor elk probleem is een oplossing”, zei één van mijn leraren altijd. Ik vind dat een mooie gedachte. Hij zorgt ervoor dat je niet op het probleem focust, maar op zoek gaat naar een oplossing. Laten we dat met voortijdig schoolverlaten vooral ook blijven

doen. Laten we blijven broeden op creatieve maatregelen, zodat al die maatregelen samen een web spinnen rond de voortijdige schoolverlaters. Liever gezegd: een veilig nest, waar ze later trots uit kunnen vliegen.

Aan het eind van deze kabinetsperiode moet het aantal voortijdig schoolverlaters zijn gehalveerd. Met de invoering van de kwalificatieplicht, het bevorderen van goede overgangen van vmbo naar mbo, het stimuleren van praktijkgericht leren en de convenanten die zijn afgesloten met veertien RMC regio's, zetten we de aanval op de uitval voort.

Uit de RMC-regio's komen de eerste goede berichten binnen. Maar liefst twaalf van de veertien regio's zeggen de reductie van 10% te gaan halen.

Dat geeft vertrouwen.

We zijn op de goede weg. Maar het doel is er dan ook naar: een mooie toekomst voor alle jongeren!

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart
Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ouassima weet nu wat ze wil en kan

Het had weinig gescheeld of de 22-jarige Ouassima uit Amsterdam zat nu werkloos thuis op de bank, zonder diploma. Maar ze kreeg nog één laatste kans, en die greep ze met beide handen aan. Tijdens het leerlingendebat op de werkconferentie Schoolverzuim vertelde ze waarom: “Op de Amsterdamse School kijken ze vooral naar waar je wél goed in bent.”

Lange tijd was Ouassima typisch zo'n leerling die het wel kán, maar er gewoon geen zin in heeft. “Toen ik na de basisschool een opleiding moest kiezen, zei ik tegen m'n moeder: het interesseert me niet. Dus koos ik gewoon voor de school die het dichtste in de buurt lag.” Goede cijfers behaalde ze wel, maar al snel vond de schoolleiding haar motivatie onvoldoende om de opleiding te mogen afmaken. “Ik was veel afwezig. Veel rondhangen met vriendinnen, jongens, uitgaan; je kent het wel. Ik had gewoon geen tijd voor school, om het maar heel stoer te zeggen. Dat pikten ze niet.”

Ouassima koos vervolgens voor de opleiding handel, voornamelijk omdat familie op diezelfde school zat. Maar ook daar mocht ze na drie jaar geen eindexamen doen vanwege haar afwezigheid.

Een kappersopleiding was de logische vervolgkeuze. “Ik was namelijk altijd al bezig met meisjesdingen.” Met de opleiding was niets mis, maar toch hield ze het na een jaar voor gezien: “Als iets saai wordt, denk ik: toedelo. En

ik zag mezelf gewoon niet mijn leven lang met een schaar in de hand.”

Drie mislukte keuzes. Wat moet je dan? Ouassima: “Ik kwam terecht op de Amsterdamse School, een opleiding voor ‘probleemgevallen’ van ROC ASA. Die opleiding gaf een geweldige stimulans. Vooral omdat de leraren erg betrokken zijn. Ze kijken vooral naar wat je wél wilt en kunt, en minder naar het negatieve. Dat is erg prettig voor mensen die zoiets hebben van ‘fuck the world’. En, heel belangrijk: ze zijn eerlijk, ze doen niet alsóf ze je begrijpen.”

Inmiddels heeft Ouassima haar MBO niveau twee-diploma op zak, is ze bezig met de afronding van niveau drie en wil ze volgend jaar naar het HBO. “Ik ga minder vaak uit en ben meer gaan nadenken: nu ik na zoveel jaar eindelijk een diploma heb behaald, moet ik ook doorgaan, vind ik. Bovendien: veel van mijn vrienden hebben al kinderen, maar zelf zou ik niet graag eindigen als jonge moeder. Tenzij ik natuurlijk een rijke man aan de haak sla.”



Aandacht, aandacht en nog eens aandacht

Veel deelnemers aan de conferentie gaven gehoor aan de oproep een ansichtkaart met aanbevelingen, tips of ideeën voor de staatssecretaris achter te laten. Een van hen, Thea Kuijper, projectleider VSV op het ROC Zadkine in Rotterdam, schreef er maar liefst vier. Want ondanks de vele moeilijkheden, ziet Kuijper toch vooral ook mogelijkheden in de strijd tegen voortijdige schoolverlaters.

'Aandacht, aandacht en nog eens aandacht voor deelnemer en personeel zijn essentieel', schreef Kuijper op één van haar kaartjes.

En niet voor niets. Want, zo zegt ze: "Je kunt wel denken in structuren en systemen, maar in de aanpak van schooluitval zijn de kwaliteiten van jongeren en docenten het belangrijkste. Een docent moet een probleemjongere namelijk wél eerst als zodanig herkennen." Kuijper merkt dat de aandacht voor leerlingen groeit. "Mede dankzij de convenant-afspraken weten de zorg en het onderwijs elkaar steeds beter te vinden. Vroeger deed de docent de deur van het klaslokaal dicht,

Zeker in een stad als Rotterdam is dat een goede, maar zeker ook noodzakelijke ontwikkeling, vindt Kuijper. "Rotterdam is van oudsher natuurlijk een echte

werkersstad, met een hoog werkloosheidscijfer en laag opleidingsniveau. Nu overal de kennis-

economie belangrijker wordt, dus ook in Rotterdam, is een startkwalificatie voor deze jongeren onontbeerlijk." Met het competentiegerichte leren wordt

volgens Kuijper al een flinke stap in de goede richting gezet. "In de klas leren samenwerken en communiceren, die manier van werken sluit veel beter aan op de beroepspraktijk, en daarmee op de belevingswereld van de jongeren. Ze weten

waar ze het voor doen. Dat zie je bijvoorbeeld ook na de stages: jongeren komen dan doorgaans een stuk gemotiveerder terug. Hun beroepsbeeld en verwachtingen zijn dan duidelijker."

Nu veel beleidsmaatregelen inmiddels zijn genomen, is het volgens Kuijper vooral zaak dat professionals niet teveel blijven hangen in definities en getallen. "Elke leerling heeft een eigen verhaal. Dat maakt de aanpak van schooluitval zo lastig."

Het meest inspirerende onderdeel van de werkconferentie vond Kuijper dan ook het debat tussen staatssecretaris Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart en de vier voortijdig schoolverlaters. "Tijdens zo'n debat krijgt deze doelgroep echt een naam en gezicht. Je krijgt er een gevoel bij. En dat is noodzakelijk. Want we kunnen wel over deze problematiek blijven praten, maar veel belangrijker is om gewoon aan jongeren te vragen waaróm ze zijn uitgevallen. Je kunt daarvan leren en vervolgens adequate maatregelen nemen."



Colofon

Deze nieuwsbrief is een speciale uitgave van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap naar aanleiding van de werkconferentie Schooluitval op 19 april 2007.

Kijk voor meer informatie over schooluitval op www.voortijdigschoolverlaten.nl

Samenstelling: Het Portaal i.s.m. Ministerie van OCW.

Tekstproductie: Freek Schravessande.

Vormgeving: Rogier Coopmans.

Foto's pagina's 1 en 2: Willem Jan Ritman.

Met dank aan: Ouassima Darrazi en Thea Kuijper.